

96/079

SOINI, Antti: Artikkelitiedot ajan tasalle – ARTO starttasi vauhdilla = Signum. 28.vol. 1995. 2.no. 26-28.p.

Cikkinformációk a kor szintjén: indul az ARTO

Adatbázis; Időszaki kiadványok bibliográfiája

ARTO néven a hazai lap- és folyóiratcikkek közös számítógépes adatbázisa kezdte meg működését 1995 elején Finnországban. A tudományos és szakkönyvtárak számítógépes egysége és több, mint 30 könyvtár együttműködésének eredményeként mintegy 800 időszaki kiadvány összes cikke indexelve van az adatbázisban. Az együttműködő könyvtárak között felsőoktatási, kutatóintézeti és egyéb szak-, valamint közművelődési könyvtárak egyaránt megtalálhatók. A különböző tudományterületek szakfolyóiratain kívül általános profilú, ismeretterjesztő és hobbi-lapok, valamint helyi időszaki kiadványok tartoznak a feltárás körébe. A közeljövőben várhatóan 1000-re emelkedik a feldolgozott folyóiratok száma. Az adatbázis használata díjfizetés ellenében lehetséges, miután nem a költségvetésből finanszírozott. Az együttműködő könyvtárak viszont a bevitt adatok ellenében ingyenes használatra kapnak jogot.

Mint ismeretes, a 15 éve működő KATI adatbázis, amely a nyomtatott szakbibliográfiák melléktermékeként jött létre, ugyancsak tartalmaz folyóiratcikk-adatokat. A mennyiségi különbségen kívül az ARTO előnyei – készítői szerint – a következők:

- egy időszaki kiadványt csak egyszer kell kézbevenni, ugyanis egy könyvtár dolgozza fel az egészet, mert a feldolgozás nem a cikk, hanem a lap szakterülete szerint történik;
- a feltárás gyorsabb: a lap megjelenése után egy hónappal az adatok hozzáférhetők;
- a program környezete a felsőoktatási könyvtár használói előtt jól ismert;
- könnyű az átjutás az adatbázisból a LINDA elnevezésű lelőhely-katalógusba;
- minden folyóiratot a szakterületen vagy a területen illetékes könyvtár dolgoz fel.

A feldolgozott cikkek adatai bekerülnek a KATI adatbázisba is. Ez átfedést csak az 1995. év anyagában okozhat. Ugyanakkor alternatívát

kínál azoknak, akik megfelelőbbnek tartják az ott használható MINTTU keresőprogramot.

(Sz. Nagy Lajos)

Lásd még 87, 90-91

TÁJÉKOZTATÁSI RENDSZEREK

Hálózatok, regionális rendszerek

96/080

COSTERS, Look – KOOPMAN, Sjoerd: PICA and developments in library networking in the Netherlands = Alexandria. 7.vol. 1995. 2.no. 97-106.p.

A PICA és a gépi könyvtári hálózat újabb fejleményei Hollandiában

Gépi könyvtári hálózat; Könyvtárellátó; Könyvtári rendszer -országos; Szolgáltatások

Hollandia könyvtárai és különösen a tudományos könyvtárak az automatizálás viszonylag magas fokán állnak.

Az 1969-ben a Királyi Könyvtár és több egyetemi könyvtár kezdeményezésére alapított PICA 1986 óta magánalapítványként működik. Központi szolgáltatásait egy 40 Gbyte tárhelyű Tandem számítógéppel, a holland kutatási hálózat, a SURFnet segítségével biztosítja. Az osztott katalogizálásban részt vevő több, mint 200 könyvtár a katalogizálandó címek 85%-át megtalálja a kínált bibliográfiai forrásokban. A rendszer 1979 óta működik, 13,5 millió rekordot tartalmaz és éves növekedése közel 1 millió rekord.

Az adatbázis egyúttal egy központi katalógus alapjául is szolgál. 1982 óta működik a könyvtár-

közi kölcsönzési rendszer, amelyet több, mint 400 könyvtár használ. 1994-ben közel 480 ezer kérést bonyolítottak le a rendszerben.

A PICA a könyvtáraknak helyi könyvtári rendszereket is szállít. Az LBS rendszert DEC VAX hardverre fejlesztették ki, de folyamatban van a UNIX-ra való átállítás.

A RAPDOC projekt jelenleg a PICA egyik legfontosabb új tevékenységi területe. 1994 elejétől egy online tartalomjegyzék-adatbázis született, amelyet a Swets és Zeitlinger céggel közösen hoztak létre 1992-től. Eredetileg a holland könyvtárközi kölcsönzésben legkeresettebb 7000 folyóiratot tartalmazta az adatbázis, de most 14 ezerre bővítik, ismétcsak a holland könyvtárak igényei szerint. A cikkeket a felhasználók online rendelhetik. 1995 második felében cikkeket szkennelnek be és továbbítják őket a SURFneten. Ezen a téren a PICA az RLG-vel (Research Libraries Group, Amerikai Egyesült Államok) működik együtt az ARIEL dokumentumtovábbítási munkaállomás továbbfejlesztésében. A Tilburgi Egyetemen pedig egy ún. dokumentumszállító szerver kifejlesztésén dolgoznak. A szerver a SURFneten érkezett elektronikus dokumentumokat fogja továbbítani a felhasználók helyi hálózataira.

A PICA részt vesz az Európai Unió EDIL (könyvtárak közötti elektronikus dokumentumcsere) projektjében is.

A PICA központi szolgáltatásai egyetlen, az LBS rendszerből ismert menüvel működő interfésszel kereshetők. Az új helyi könyvtári rendszer, az LBS3 kliens-szerver alapú és támogatja a Z39.50 szabványt és az OSI Könyvtárközi Kölcsönzési protokollját. A jövőben a közvetlen használók a hálózat teljes kínálatát úgy használhatják majd, mintha az összes funkció a saját számítógépes rendszerükhöz tartozna – ez jelenti a PICA Nyitott Könyvtári Hálózat (OBN) további integrációját.

Az RLG mellett együttműködik a CARL-lal és az OCLC-vel is.

(Koltay Tibor)

96/081

PÉZERIL, Maggy: Sibil, du projet pilote au schéma directeur: bilan et perspectives du réseau Sibil France, 1984-1994 = Bull.Bibl.Fr. 40.vol. 1995. 4.no. 33-39.p.

Res. angol és német nyelven

A Sibil France hálózat története: tíz év (1984-1994) mérlege

Egyetemi könyvtár; Gépi könyvtári hálózat; Közös katalogizálás

Működésének tíz éve alatt a Sibil France hálózat bebizonyította az egyetemi könyvtárak közös katalogizálására épülő bibliográfiai tájékoztatás számítógépes megoldásának szükségességét és fontosságát. A kezdeti kísérleteket Montpellierben végezték 1982-83-ban. A rendszer, amelyet a lausannei tartományi és egyetemi könyvtárban fejlesztettek ki és a montpellieri országos és egyetemi számítástechnikai központ számítógépein helyeztek üzembe, több, mint húsz egyetemi, illetve tudományos könyvtárat kapcsol össze. Az 1986-ban 13 900 lelőhelyet tartalmazó adatbázis 1996-ban már egymillió lelőhelyet regisztrált. A nála nagyobb és fontosabb bibliográfiai szolgáltatókkal való versenyben (OCLC, Bibliothèque nationale) sikerült a saját dinamikus, kiváló minőségű szolgáltatásai iránti keresletet megőriznie. A Rébus hálózattal (Réseau des bibliothèques utilisant Sibil) való sikeres együttműködés után most a szervezet megszüntetését fontogatja, miután 1998-ban beolvad a jövőbeli egyetemi könyvtári rendszerbe.

(Autoref.)

96/082

CARGILL, Jennifer: A target of opportunity: creation of the LOUIS network = Libr.Hi Tech. 13.vol. 1995. 1/2.no. 87-107.p.

A louisianai egyetemek online információs rendszere, a LOUIS hálózat

Egyetemi könyvtár; Gépi könyvtári hálózat

A Louisiana Online University Information System (LOUIS) az állam három felsőoktatási intézményének együttműködése nyomán jött létre. A cikkben a fő résztvevők ismertetik a projekt fejleményeit, az 1990-es alapötlettől kezdve egészen 1993-ig, amikor már egy hatékonyan működő tagállami szintű online rendszerről lehetett

beszélni. A louisianai könyvtárak mindenekelőtt jobb szolgáltatásokat remélnék, ill. az állományok hatékonyabb kihasználását várják el a szóban lévő egyetemek közös erőfeszítésétől. A cikk ismerteti a projekt tapasztalatait, nyíltan tárgyalva a pénzügyi vonatkozásokat. Louisiana állam 1993-ban elnyert egy 2,48 millió dolláros szövetségi pályázatot, amely lehetővé tette a tagállami infrastruktúra kiépítésének a befejezését. A LOUIS tervezése és megvalósítása példaként szolgálhat olyan tagállamoknak, amelyek tagállami szintű könyvtári hálózat kiépítését tervezik.

(Autoref.)

96/083

HECK, Jeff – BAKER, Gayle: The Scholar's Workstation project at the University of Tennessee = *Libr.Hi Tech.* 13.vol. 1995. 3.no. 55-66.p. Bibliogr. 4 tétel.

A „Scholar's Workstation” program a Tennessee Egyetemen

Egyetemi könyvtár; Számítógép-hálózat; Szolgáltatások

A Knoxville-i Tennessee Egyetem, „Scholar's Workstation” (a kutató számítógépes munkaállomása) nevű projektje a legmodernebb információtechnológiát használja fel a hallgatók aktuális, távolról is elérhető információellátására. A program négy, környezetvédelmi tanulmányi helyszínt szolgál ki. Mindegyik helyszínt elláttak egy-egy IBM-kompatibilis személyi számítógéppel, amelyek az elektronikus információforrások és a hálózati navigációs programok elérése céljából az egyetemi számítógép-hálózathoz csatlakoznak. A rendszer használatához szükséges kutatási és technikai segítségnyújtásról és képzésről a könyvtártudományi tanszék posztgraduális hallgatói gondoskodnak. A projekt a jövő szolgáltatási modelljének is tekinthető, ahol a munkaállomások egy elektronikus tanszéki könyvtárként szolgálva közvetlen hozzáférést nyújtanak a szükséges információkhoz.

(Autoref.)

96/084

HEIMBÜRGER, Anneli: Towards network publishing: highlights from the Third International World Wide Web Conference = *Nordinfo NYTT.* 18.vol. 1995. 1-2.no. 20-27.p.

A hálózati publikálás felé: A Harmadik Nemzetközi World Wide Web Konferencia (Genf, 1994. október) főbb témái

Elektronikus publikáció; Konferencia -nemzetközi; Szabvány; Számítógép-hálózat

Az 1994. májusi genfi és az 1994. októberi chicagói konferencia után 1995. április 14-én, a németországi Darmstadtban, a helyi műegyetemen tartották meg a 3. nemzetközi konferenciát a „világhálóról”, azaz az Interneten létrehozott, hipermédia-jellegű információ-rendszerről. A cikk röviden ismerteti a WWW-t, annak összetevőit és használatát, majd a konferencián elhangzott előadások alapján beszámol néhány újdonságról (a Spider nevű HTML-editorról, az Arena browserről, a Lycos és a WebAnts nevű kereső szoftverekről, a Web Index programról, a HyperSpace és MiniWeb nevű vizuális navigátorokról stb.). A szerző megadja, milyen Internet-címről lehet megkapni a tárgyalt programokat, ill. bővebbet megtudni róluk. A következő konferenciát 1995 decemberében Bostonban tervezik megtartani.

(Mándy Gábor)

96/085

McMURDO, George: Mailing to the machine = *J.Inf.Sci.* 21.vol. 1995. 3.no. 217-227.p. Bibliogr. 18 tétel.

Levél a számítógépnek: hálózati szolgáltatások használata elektronikus levelezéssel

Elektronikus posta; Gépi információkeresés; Számítógép-hálózat; Szolgáltatások használata

Sokak gondolatában az elektronikus levelezés nem más, mint az emberek közötti kommunikáció eszköze, legyen az személyes levelezés vagy vitafórumokon való részvétel. Pedig az elektronikus levél számos Internet-szolgáltatás-

sal is összekapcsolhat bennünket, aminek során a kommunikáció nem emberek, hanem gépek között folyik. Ilyen eszközök, illetve szolgáltatások például a következők: keresés Bitnet vitafórumok archívumaiban; anonymous ftp fájlok keresése az „archie” keresőrendszerrel; fájl-átvétel anonymous ftp helyekről; böngészés gopher menükben; „veronica” index-keresés gopher címekben; World Wide Web információk keresése; keresés WAIS (wide-area information server) forrásokból; Usenet levelezőcsoportok anyagának olvasása ill. információk hozzáadása ezekhez; különféle útmutató-szolgáltatások használata, pl. „whois”, „finger”, amelyekkel ismeretlen személyek adatai és e-posta címei kereshetők ki.

(Autoref.)

Lásd még 6, 29-30, 34, 65-66, 103, 109

Könyvtártudományi, informatikai tájékoztatás

96/086

LEHMANN, Stephen: Library journals and academic librarianship in Germany: a sketch = Coll.Res.Lib. 56.vol. 1995. 4.no. 301-312.p. Bibliogr.

Könyvtári folyóiratok és felsőoktatási könyvtári munka Németországban

Egyetemi könyvtár; Folyóirat -könyvtári

A cikk német könyvtári folyóiratok szerkesztőivel és könyvtárosokkal készített beszélgetések alapján a könyvtári folyóiratkiadás fényében vizsgálja a német egyetemi könyvtárügy helyzetét. A német könyvtári folyóiratok több szempontból is különböznek amerikai megfelelőiktől – ez a szakma eltérő szerkezetének és kultúrájának tulajdonítható. Egy jellemző példa: a németek hangsúlyozzák a „Bibliothekspolitik”, azaz a belső könyvtárpolitika kérdéseinek fontosságát. A szerző végül javaslatokat tesz közzé arra nézve, hogyan lehetne a német szakfolyóiratokat hozzáférhetőbbé tenni az amerikai könyvtárosok számára.

(Autoref.)

96/087

BLATT OHIRA, Maria L.: Biblioinfo. Bases de dados sobre automação em bibliotecas (Informática documentária): 1986-1994 = Cienc. Inf. 23.vol. 1994. 3.no. 369-371.p. Bibliogr. 9 tétel.

Biblioinfo: adatbázis a könyvtárgépesítés 1986-1994 közötti szakirodalmából

Könyvtártudományi adatbázis

A Santa Catarina Állami Egyetem könyvtári tanszékén a brazil folyóiratok 390, könyvtárgépesítési tárgyú cikkéből építettek MicroSIS alapú adatbázist. Az adatbázis az anyag sokoldalú feltárásán, visszakereshetővé, nyomtathatóvá tételén kívül a könyvtárosképzés didaktikai segédletéül is szolgál.

(Autoref. alapján)

Lásd még 5

Közgazdasági tájékoztatás

96/088

ŠKANDERA, Boris: Nabídka firemních informací ČR = i'95. 37.roč. 1995. 3.no. 58-62.p. + mell.

Res. angol nyelven

Üzleti információk kínálata a Cseh Köztársaságban

Felmérés [forma]; Tájékoztatás -közgazdasági

A cikk az „Üzleti információs szolgáltatások a Cseh Köztársaságban” című programról tájékoztat, amely 1994 végén készült el a cseh gazdasági minisztérium megbízása nyomán. Ismerteti a kutatás folyamatát és a fő eredményeket. A feldolgozás eredményeként egy 450 tételből álló adatbázis jött létre, amelynek egyes rekordjai vállalati információkat tartalmaznak, együtt a kapcsolódó termékekkel és szolgáltatásokkal. A

szerző kitér a kérdőív adatcsoportjaira: az input és output formátuma; földrajzi jellemzők; adatmennyiség, ill. az adatbázis nagysága; osztályozási rendszer; az adatgyűjtés és a feldolgozás módja; árák. Következtetésként bemutatja a kapott eredményeket és a terület várható jövőbeli fejleményeit.

(Autoref.)

zon egy információs adatbázissal integrált virtuális multimédia könyvtárat (kép- és hang-adatbázisokkal). Mindehhez szükséges a felhasználói kör, az információforrások és a gyűjtési stratégia meghatározása, az adatgyűjtés és végül az információk feldolgozása, szolgáltatása. Meg kell határozni a rekordok formátumát, a megfelelő szoftver- és hardver-elemeket, az alkalmazandó szabványokat, a szükséges tárgyszójegyzéket vagy tezauruszt.

(Mohor Jenő)

Kulturális és művészeti tájékoztatás

96/089

PINHEIRO, L.V.R. – VIRUEZ, G.V. – DIAS, M.: Sistema da Informação em Arte e Atividades Culturais (lara): aspectos políticos, institucionais, técnicos e tecnológicos = Cienc.Inf. 23.vol. 1994. 3.no. 327-344.p. Bibliogr. 25 tétel.

A kulturális és művészeti információs rendszer (lara) politikai, intézményi és információ-technológiai vonatkozásai

Tájékoztatói rendszer -közművelődési

Jó húsz éves fejlődés nyomán Brazíliában az információs központok, hálózatok és rendszerek helyi (intézményi), területi, országos és regionális (nemzetközi) formái egyaránt kialakultak a műszaki és a tudományos (természettudományi) élet legtöbb területén. A kultúra és a művészetek intézményrendszerében azonban csak éppen megkezdődő együttműködésről, egyes intézmények automatizálási törekvéseiről beszélhettünk eddig. Ezek közül (néhány egyetemi könyvtári rendszer mellett) legjelentősebb a Brazil Kulturális és Művészeti Intézetből 1994-ben alakult Fundacao Nacional de Arte (Nemzeti Művészeti Alapítvány – Funarte) által létrehozott adatbázisok működése. Főként ezek alapján született meg az lara, a művészetek és kulturális tevékenységek információs rendszerének terve. A rendszer fő célja, hogy a szakterületet érintő faktográfiai, statisztikai és bibliográfiai-dokumentációs adatbázisokat hozzon létre, hogy az információk gyűjtésének, feldolgozásának, visszakeresésének és szolgáltatásának szabályait és módszereit kidolgozza, s végül, hogy létrehoz-

VEZETÉS, IRÁNYÍTÁS

Általános kérdések

Lásd 70-71

Tervezés

Lásd 16

Munka- és rendszerszervezés, értékelés

96/090

SWINDELLS, Norman: Managing the quality of information products = Man.Inf. 2.vol. 1995. 9.no. 35-37.p. Bibliogr. 7 tétel.